

Ailede Tek Çocuk Olmak!

***Fatih Kılıçarslan**

Toplumsal hayat içerisinde yaşayan ailelerin yapısında farklılıklar dikkatimizi çekmektedir. Ailelerin yapısında kültür, sosyal ve ekonomik özellikleri farklılıkların oluşmasında etkilidir. Bu farklılıkların en dikkat çekici yönü ailedeki çocuk sayısıdır.

Şehirleşmeye paralel toplumsal değişimle ailede tek çocuk sayısı artıyor.

Şehirleşme, kadının çalışma hayatına katılması, ekonomik kaygılar gibi değişen toplum yapısına paralel çocuk sayısında azalmanın yanı sıra birçok çift tek çocuk tercih etmek zorunda hissetmektedir. Günümüz koşulları içerisinde özellikle büyük şehirlerde, tek çocuklu aile sayısı her geçen gün artmaktadır. Anne-babalar çocuklarına yeterli düzeyde ilgi, bakım ve ihtiyaçlarını karşılayamama endişesi nedeniyle tek çocuk ailelerin sayısı hızla artmaktadır.

Tek çocuğun gelişim evresi

İlk üç yılda bütün çocukların annenin ilgisiyle birlikte temaslarının yoğun olması önemlidir. Çocuk, üç yaşından sonra akranlarıyla iletişime girme oyun yoluyla paylaşma böylece sosyalleşme dönemi başlar. Ancak çocuk üç yaşına gelmiş olmasına rağmen hala sadece ebeveynleriyle birlikte oluyorsa, çocuklarla zaman geçirme fırsatı verilmiyorsa, bu durum çocuğun sosyalleşmesini ve yaşlılarıyla sağlıklı ilişkiler kurabilmesini geciktirebilir. Çünkü çocuk paylaşmayı, beklemeyi, dinlemeyi, kurala uymanın önemini, bir gruba ait ve var olmanın en etkili akranlarıyla yaşadığı ilişkilerle öğrenebilir. Anaokullarına, kreşlere çocuğu göndererek çocuğun sosyal gelişimini desteklemek mümkündür. Böylece çocuk akranlarıyla iletişime girerek paylaşımda, etkileşimde bulunacak sosyal, duygusal ve iletişim becerileri gelişebilecektir.

Gelişim, uyum ve davranış güçlükleri

Tek çocuk olarak benmerkezciliği pekiştirilen, ilgi merkezi olmaya alıştırılan; her ihtiyacı, hiç geciktirilmeden karşılanan, sosyalleşmesine fırsat verilmeyen bir çocuk aynı ilgiyi ileriki yaşantısında da isteyecektir.

Girdiği sosyal ortamlarda, okulda, işte, yakın ilişkilerinde aynı ilgiyi göremediğinde, öncelikli konuşma, karar verme hakkı ona verilmediğinde hayal kırıklığı, öfke yaşayabilirler, çevrelerine saldırgan davranabilirler. Ya da tam tersi olarak yeterince sevilme değeri olmadıklarını düşünüp içe kapanabilirler.

Doyumsuz olabilirler, çabuk sıkılırlar, mutlu olmaları birçok koşula bağlı olduğundan kolay mutlu olamazlar. Paylaşmakta zorluklar yaşayabilirler. Sosyal ortamlarda kabul görmeyebilir, dışlanabilirler. İhtiyaç ve istekleri başkalarının istek ve ihtiyaçlarıyla çakıştığında erteleyemezler. Annelerine bağımlılıkları uzun sürebilir. Eleştiriye tahammülsüz olabilirler. Okulda, iş yaşamında sabırsızlıklar ve uyum sorunları olabilir. Tek çocuğun uyum ve davranış sorunlarının temelinde tek olmasının ötesinde yanlış, uygun olmayan anne- baba tutumları vardır.

Tek çocuğun olumlu özellikleri

Tek çocuk sahibi olmanın ebeveynleri için avantajlarda vardır. Tek çocuğun beslenme, giyim ve eğitimi anne-baba açısından daha kolaydır Bu bakımdan tek çocuk, çok çocuğa oranla daha iyi yaşam ve eğitim imkânlarına sahiptir. Uygun ebeveyn tutumlarına bağlı olarak, çocuğun sosyalleşme sürecinin desteklenmesi koşuluyla özgüven duygusu gelişmiş, benlik saygısı yüksek, iletişim becerisiyle birlikte toplumsal hayat içerisinde başarılı tek çocukların sayısı oldukça fazladır. Çocuk yaklaşımında ebeveynler; ihtiyaçlarını karşılayabilecekleri, bakımını ve eğitimi sağlayabilecekleri kadar çocuk sahibi olmaları aile planlaması yaklaşımı açısından en uygun olanıdır.

Ebeveyn Yaklaşımları

Çocuklarının gelişim özelliklerine uygun pedagojik yaklaşım geliştirmelidirler.

Ana-baba çocuklarına açık, net ve somut düzeyde anlayabileceği tutum ortaya koymalıdır.

Çocuğun duygularını ifade edebilmelerine fırsat vermeli, dinleme becerisi geliştirmelidir.

Çocuğun davranışlarını kurallarla belirleyerek, kararlılıkla uygulanmalıdır.
Belirlenen sınırlar karşısında çocuğun zorlayıcı tutumlarına “hayır” diyebilmelidir.
Her istediğini hemen karşılamak yerine, zaman içerisinde sabrederek karşılaması gereğini eğiterek geliştirin.

Çocuklara uygulan ceza-ödül dengesini koruyarak kişiliğini zedeleyici yaklaşımlardan kaçının
Mükemmeliyetçi tutum, yüksek beklentili yaklaşımlardan kaçınarak, çocuğun hatalarını normal karşılayın.

Çocuğun sosyal gelişimini desteklemek amacıyla arkadaşlarıyla birlikte olmasına ve oyun gruplarına girmesine önem verin.

Çocukların grup içi ilişkilerini gelişimine katkı sağlayacak yuva, kreş gibi sosyal hizmet kurumlara yerleştirin.

Okul öncesi eğitime önem verin.

Çocuğun, diğer insanlarla ilişki kurmasına fırsat yaratın.

Arkadaş edinmesi, okula gitmesi, grup halinde yaşaması kendini tanımasını, sorumluluk duygusunu kazanmasını sağlar, sosyal yaşam gereklerine alıştıırır.

Oyun içindeki ilişkiler Çocuğun gücünü geliştirir, birlikte çalışma zevki verir, uyum ve yeteneklerini tanıma olanağı sağlar.

Giyinme, soyunma, yemek yeme, temizlik gibi her türlü öz bakımını yapmasına fırsat verin.

Çocuğun bağımsız sorumluluklarını yerine getirebilmesini destekleyin.

*** Sosyal Hizmet Uzmanı/Aileler Yönetim Kurulu Başkanı**